

Зміст, методи та прийоми викладання

Розділ I

Соціальна робота як наука, навчальна дисципліна і особливий вид діяльності

Тема 1. Лекція: Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна (2 год.)

План

1. Визначення науки, головні ознаки науки.
2. Ключові поняття науки (*демонструється слайд №2*).
3. Поняття соціальної роботи як науки (*роздатковий матеріал Р №0*). Критерії науковості соціальної роботи (*роздатковий матеріал Р №1*).
4. Основні закономірності соціальної роботи.
5. Загальні принципи соціальних (суспільних) наук. Принципи соціальної роботи (*роздатковий матеріал №3*).
6. Методи соціальної роботи (*роздатковий матеріал Р №4*).
7. Місце соціальної роботи серед інших наук (*демонструється слайд №1*).
8. Соціальна робота як навчальна дисципліна, її зміст, структура, методичні особливості.

Семінар: Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна (2 год.)

План

1. Головні ознаки науки, ключові поняття науки (*перевірка засвоєння теоретичного матеріалу – усно*).
2. Групова дискусія на тему "Чому соціальну роботу можна вважати наукою" (із визначенням критеріїв науковості соціальної роботи, її закономірностей, методів та принципів).
3. Соціальна робота як навчальна дисципліна, її зміст, структура, методичні особливості (*перевірка засвоєння теоретичного матеріалу – усно*).
4. Складання словника ключових понять курсу "Соціальна робота".

Література по темі

- а) обов'язкова: 19 (с. 39-47); 23 (с. 5-16); 36 (с. 71-76, 93-103); 40 (с. 59-75);
- б) додаткова: 10 (с. 11-16); 20 (с. 8-77); 34 (с. 23-50).

Тема 2. Лекція: Соціальна робота як особливий вид діяльності (2 год.)

План

1. Поняття діяльності. Особливості соціальної роботи як різновиду людської діяльності (*демонстрація слайду №3*).
2. Соціальна робота як система (*демонстрація слайду №4*).
3. Об'єкт та суб'єкт соціальної роботи (*демонстрація слайду №5*).
4. Мета, зміст, засоби, управління як елементи системи.
5. Функції соціальної роботи.
6. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими суспільними системами (*роздатковий матеріал Р №2*).
7. Місце і роль соціальної роботи у реалізації соціальної політики України.

Семінар: Соціальна робота як особливий вид діяльності (1 год.)

План

1. Формування уявлень про етичний кодекс соціального працівника. Дискусія на тему "Якщо Ви – соціальний працівник, то..." (з використанням роздаткового матеріалу №5 та оцінюванням ступеня активності студентів і правильності вибору варіанту поведінки у запропонованих ситуаціях).

Література по темі

- а) обов'язкова: 23 (с. 17-25); 34 (с. 5-22); 36 (с. 71-93); 40 (70-78, 102-175);
- б) додаткова: 10 (с. 10-19); 16 (с. 8-23); 19 (с. 110-119); 24 (с. 36-50); 35 (с. 4-6).

Розділ II

Організація соціального захисту населення в Україні. Миколаївська модель соціального захисту населення

Тема 1. Лекція: *Система соціального захисту населення в Україні (4 год.)*

План

1. Поняття соціального захисту. Конституція України про право громадян на соціальний захист (*демонстрація наочного приладдя №1*).
2. Загальна структура соціального захисту населення в Україні, її багаторівневий характер (*демонстрація наочного приладдя №2*).
3. Органи, що здійснюють законодавчу та нормотворчу роль у соціальному захисті населення.
4. Державні органи соціального захисту населення (*демонстрація наочного приладдя №3*). Напрями діяльності Міністерства праці та соціальної політики України.
5. Положення про головне управління праці та соціального захисту населення облдержадміністрації, його функції.
6. Положення про районне управління праці та соціального захисту населення міськрайвиконкому, райдержадміністрації, основні його функції.
7. Основні ланки в соціальному захисті населення на регіональному рівні: будинки-інтернати, територіальні центри тощо.
8. Недержавні організації, що займаються соціальною допомогою населенню, специфіка їх діяльності (*демонстрація наочного приладдя №4*).

Тема 1. Семінар: *Система соціального захисту населення в Україні (2 год.)*

План

1. Поняття соціального захисту. Конституція України про право громадян на соціальний захист (*перевірка засвоєння теоретичного матеріалу – усно*).
2. Загальна структура соціального захисту населення в Україні, її рівні (*перевірка засвоєння теоретичного матеріалу – усно*).
3. Державні органи соціального захисту населення. Напрями

діяльності Міністерства праці та соціальної політики України.

Положення про головне управління праці та соціального захисту населення облдержадміністрації, його функції.

Положення про районне управління праці та соціального захисту населення міськрайвиконкому, райдержадміністрації, основні його функції.

Основні ланки в соціальному захисті населення на регіональному рівні: будинки-інтернати, територіальні центри тощо.

Недержавні організації, що займаються соціальною допомогою населенню, специфіка їх діяльності.

(Робота по вказаних питаннях у малих групах: 5 груп по 5-6 чоловік, презентація роботи груп та обговорення з оцінюванням виступів).

Література по темі

- а) обов'язкова: 1 (ст. 46; 48; 51; 52); 7; 10 (с. 95-123); 19 (с. 92-109); 21 (розділ 03); 25; 26; 27; 28 (с. 23-42); 30 (80-115, 163-179); 32; 33; 35 (с. 12-144).
- б) додаткова: 3; 4; 5; 6; 8; 39 (с. 49-98).

Тема 2. Лекція: Миколаївська модель соціального захисту населення (2 год.)

План

1. Проблеми, якими було зумовлено необхідність реорганізації системи соціального захисту населення (*роздатковий матеріал Р №14, схема №1*).
2. I етап реорганізації: створення територіальних центрів (1992 р.) (*роздатковий матеріал Р №15, схема №2*).
3. II етап реорганізації: створення управлінь соціального захисту населення міськрайвиконкомів, райдержадміністрацій (1993-1995 рр.) (*роздатковий матеріал Р №16, схема №3*).
4. III етап реорганізації: формування сільських, селищних центрів соціального захисту населення (1996-1999 рр.) (*роздатковий матеріал Р №17, схема №4*).
5. Удосконалення управління системою та кадрове забезпечення (*роздатковий матеріал Р №18, схема №5*).
6. Сучасна структура органів праці та соціального захисту населення області (*роздатковий матеріал Р №19, схема №6*).
7. Переваги миколаївської моделі соціального захисту населення.

Семінар: Система соціального захисту населення Миколаївської області: етапи реорганізації та переваги (2 год.)

Етапи реорганізації соціального захисту населення в області, переваги нової моделі, її оцінка Президентом України, Міністерством праці та соціальної політики України.

(Робота по вказаних питаннях у малих групах: 5 груп по 5-6 чоловік, презентація роботи груп та обговорення з оцінюванням виступів).

Література по темі

- а) обов'язкова: 26; 27; 31; 32 (1998, №7, с. 52-63);
- б) додаткова 43; 44; 45; 47; 49.

Розділ III

Історія соціальної роботи в Україні: теоретико-методологічні аспекти. Методи вивчення закордонного досвіду соціальної роботи

Тема 1. Лекція: Теоретико-методологічні аспекти вивчення історії соціальної роботи в Україні (2 год.)

План

1. Архаїчна парадигма допомоги (*демонстрація наочного приладдя "Схема №1"*).
2. "Теорія милосердя" періоду Київської Русі. Благочинна роль православної церкви.
3. Благодійність в Україні в період козацтва XIV – I пол. XVII ст. (*роздатковий матеріал Р №6*).
4. Благодійні функції українських громад (*роздатковий матеріал Р №7*).
5. Виникнення та діяльність товариства Червоного Хреста та інших громадських благочинних організацій в Україні.

Тема 2. Лекція: Методика вивчення закордонного досвіду соціальної роботи (2 год.)

План

1. Загальні методи вивчення закордонного досвіду, їх характеристика.
2. Шведська модель соціального захисту (*демонстрація наочного приладдя “Схема №2”*).
3. Американська модель соціального захисту (*демонстрація наочного приладдя “Схема № 3”*).
4. Німецька модель соціального захисту (*демонстрація наочного приладдя “Схема № 4”*).
5. Порівняльна характеристика американської та європейської моделей соціальної підтримки населення.

Контрольна робота за 4 тестовими варіантами по матеріалу викладених тем (2 год.)

1. Висвітлення теоретичного питання та розв’язання 3 тестових завдань з попередніх тем (1 год.).
2. Обговорення результатів тестування (1 год.).

Розділ IV

Соціальні технології, технології соціальної роботи. Ефективність соціальної роботи

Тема 1. Лекція: *Типологія соціальних технологій*

План

1. Поняття технології, поняття соціальної технології.
2. Соціальний процес як предмет технологізації.
3. Етапи соціальної технології: теоретичний, методичний, процедурний.
4. Соціальна технологія як цілісне явище (*роздатковий матеріал №8*).
5. Типологія соціальних технологій (*роздатковий матеріал №9*).
6. Основні характеристики соціальних технологій (*роздатковий матеріал №10*).
7. Технології соціальної роботи (*роздаткові матеріали РР №11, 12*).

Семінар: *Типологія соціальних технологій (1 год.)*

1. Поняття соціальної технології. Соціальна технологія як цілісне явище (*перевірка засвоєння теоретичного матеріалу – усно*).
2. Різні підходи вчених до питання типологізації соціальних технологій (доповіді студентів про погляди на дану проблему вчених О.І. Холостової, В.І. Курбатова, С.В. Тетерського та ін.).

Література по темі

- а) обов'язкова: 16 (с. 70-96); 23 (с. 114-124); 34 (с. 310-333); 36 (с. 275-401);
- б) додаткова: 9; 10; 24.

Тема 2. Лекція: *Ефективність соціальної роботи (2 год.)*

План

1. Поняття ефективності соціальної роботи як практичної діяльності.
2. Складові ефективності (*роздатковий матеріал Р №13*).
3. Методи оцінки ефективності.
4. Показники та індикатори соціальної роботи.
5. Ефективність соціальної роботи як навчальної дисципліни.

Розділ V

Особливості соціальної роботи з різними групами клієнтів

Тема 1. Лекція: *Загальні принципи та відмінності соціальної роботи з людьми похилого віку, інвалідами, сім'ями, дітьми, молоддю, спеціальними групами клієнтів (4 год.)*

План

1. Фактори старіння. Основні проблеми людей похилого віку.
2. Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку.
3. Поняття інвалідності. Причини, різновиди, групи інвалідності, категорії інвалідів (*роздатковий матеріал Р №20*).
4. Форми роботи з людьми з функціональними обмеженнями.
5. Поняття сім'ї. Функції сім'ї. Основні проблеми сучасної сім'ї (*роздатковий матеріал Р №21*).
6. Основні принципи і методи соціальної роботи з сім'єю, молоддю, дітьми.
7. Спеціальні групи клієнтів. Основні принципи і методи соціальної роботи зі спеціальними групами клієнтів.

Семінар: *Соціальна робота з людьми похилого віку, інвалідами, сім'ями, дітьми, молоддю, спеціальними групами клієнтів (2 год.)*

План

1. Основні проблеми людей похилого віку. Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку.
2. Поняття інвалідності. Причини, різновиди інвалідності, категорії інвалідів. Форми роботи з людьми з функціональними обмеженнями.
3. Основні принципи і методи соціальної роботи з сім'єю.
4. Соціальна робота з дітьми вулиці.
5. Основні принципи і методи соціальної роботи зі спеціальними групами клієнтів.

(Робота по вказаних питаннях у малих групах: 5 груп по 5-6 чоловік, презентація роботи груп та обговорення з визначенням загальних принципів та відмінностей, оцінювання відповідей).

Література по темі

- а) обов'язкова: 1 (ст. 46, 51, 52); 3; 4; 5; 6; 7 (ст. 25); 8 (пр. 2, 4, 5); 21 (розд. 06, 07, 08, 09); 23 (с. 150-243); 34 (с. 175-240); 36 (с. 402-469); 40 (с. 404-444).
- б) додаткова 9 (с. 53-106); 10 (с. 144-239); 29; 30 (с. 70-76, 297-327); 32; 33; 37.

Розділ VI

Професія “Соціальний працівник”

Тема 1. Лекція: *Професійний і духовно-моральний портрет соціального працівника (4 год.)*

План

1. Професійні вимоги до фахівця із соціальної роботи відповідно до Державного стандарту (*ознайомлення з Професіограмою соціального працівника*).
2. Посадові обов'язки соціального працівника.
3. Інтелектуальна, загальна та моральна культура соціального працівника, відповідні особистісні якості.
4. Значення професійної етики та деонтології у формуванні соціального працівника.
5. Міжнародні Етичні Стандарти Соціальних Працівників.

Семінар: *Професійний і духовно-моральний портрет*

соціального працівника (1 год.)

(Робота в малих групах: 5 груп по 5-6 чоловік із вказаних питань, презентація роботи груп та обговорення з оцінюванням).

Література по темі

- а) обов'язкова: 21 (04); 34 (с. 362-383); 35 (с. 29-45); 36 (с. 104-112); 40 (с. 17-43).
- б) додаткова: 9 (с. 120-123); 10 (с. 25-49); 12; 16 (с. 70-118); 18; 19 (с. 120-150).

Контрольна робота за 4 тестовими варіантами по матеріалу тем розділів IV, V (1 год.)

1. Висвітлення теоретичного питання та розв'язання 3 тестових завдань.

Тема 2. Лекція: Становлення системи підготовки соціальних працівників в Україні: досягнення та проблеми (2 год.)**План**

1. Актуальність створення цілісної системи підготовки фахівців для соціальної сфери. Сучасний стан підготовки соціальних працівників в Україні.
2. Проблема виявлення соціально активної молоді та її допрофесійна підготовка.
3. Проблеми статусу та формування престижу професії.
4. Міжнародні проекти навчання соціальній роботі.
5. Миколаївський досвід формування кадрового потенціалу для соціальної сфери області *(роздатковий матеріал Р №22)*.